

«ایمن الظواهری» رهبر القاعده در مقر حکومت طالبان کشته شد

شکار مرد ۲۵ میلیون دلاری

جراح چشمی که در توهم زنده کردن خلافت جهانی به سر می‌برد، سرانجام کشته شد. حوالی صبح یکشنبه یک پهپاد آمریکایی، ایمن الظواهری، رهبر شبکه تروریستی القاعده را که از سال ۲۰۱۱ جانشین اسامه بن لادن شده بود، در خانه‌ای چهار طبقه در منطقه مرفه نشین کابل به قتل رساند.

صفحه ۵

چهارشنبه ۱۲ مرداد ۱۴۰۱ • ۵ محرم ۱۴۴۴ • ۳ آگوست ۲۰۲۲ • سال نوزدهم • شماره ۴۳۴۲ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: سخنگوی دولت خبر داد: رئیس جمهوری به نیویورک می‌رود، ساخت پروژه نهضت ملی مسکن با چالش مواجه شده است و **یادداشت‌هایی از امیر عربی، ابراهیم ایوبی، احمد افروز**

سرمقاله

درسی از تاریخ و فرهنگ و طبیعت

پیروز حناچی

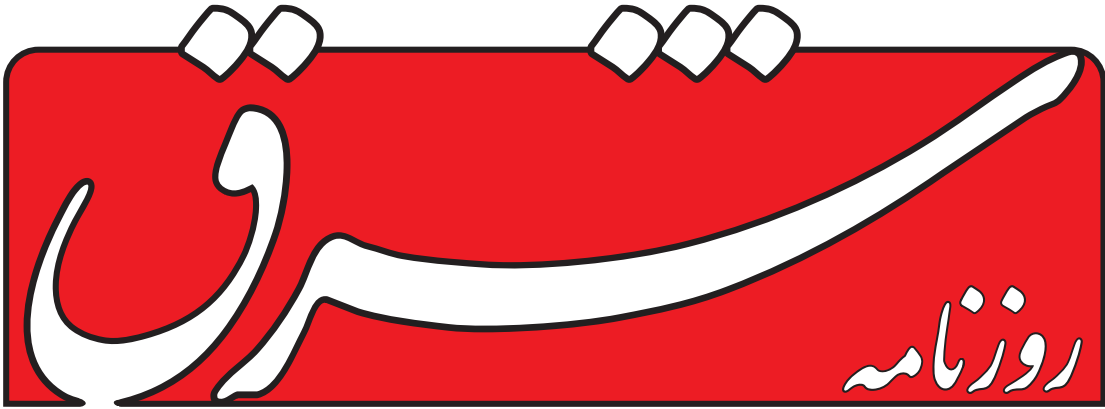
شهردار سابق تهران

به جویی که یک روز بگذشت آب نسازد خردمند از او جای خواب*

در منطقه امامزاده داوود حدود ۶۸ سال پیش یعنی در سال ۱۳۳۳ سیلی اتفاق افتاد که حدود هزار و ۵۰۰ نفر را به کام امواج خروشان فرستاد. ۴۶ سال پیش هم مجدداً سیل سنگینی در همین منطقه آمد و آمار تلفات حدود ۱۵۰ نفر بود و در هفته گذشته نیز این حادثه تکرار شد. کلا دره‌های تهران و به‌ویژه امتداد روددره کن به دلیل شیب زیاد و در منطقه شمالی به‌ویژه در ارتفاعات به دلیل حوضه آبریز کم و کاهش زمان تمرکز آب، به دلیل تهدید سیل، مناطق خطرناکی هستند؛ به این معنا که حتی اگر سیستم‌های هشداردهنده هم در این مناطق نصب شود، فرصت زیادی برای اعلام خطر و دوری از خطر سیل فراهم نخواهد بود. پس چه باید بکنیم؟ دو نکته اساسی در اینجا باید مورد توجه قرار گیرد. به نکته اولی فردوسی اشاره کرده است که در سیل سیل و رودخانه چیزی نسازد و این محدوده و محل عبور آب را تنگ نکند. اگر به عکس‌های ماهواره‌های منطقه امامزاده داوود نگاه کنید، متوجه می‌شوید که هم در امامزاده داوود و هم در روستاهای پایین‌دست به حریم رودخانه تعرض شده و حریمی را که باید در مواقع سیل این دبی را بتواند از خودش عبور دهد، بر اثر ساخت‌وسازها تنگ یا مسدود شده است. حالا اگر عوامل دیگری هم به این تنگی افزوده باشند، مثلاً در این حادثه اشاره شده که یک ماشین برپاید در سیل روددره پارک کرده بوده و گلوگاه کالورت مسیر را بسته و آب و گل‌ولای پشت آن انباشت شده و از روی سیل پیش‌بینی شده آب به سمت صحن امامزاده سرازیر شده که در تصاویر هم آن را دیدیم؛ یعنی اگر این مجرا بسته نشده بود، سیل طبیعتاً از زیر آن به اندازه دبی گلوگاه عبور می‌کرد و البته ساخت‌وساز در حریم رودخانه همواره خطرناک است.

مسئولان محلی و کشانی که متولی شرایط بحرانی این مناطق هستند که در اینجا اشاره به استانداری و مسئولان فرمانداری و بخش‌داری محدوده است، باید دائماً مسیرها را لایروبی کنند و مسیرها را باز نگه دارند، حتی در زمان‌هایی که کسی احتمال بارش شدید را نمی‌دهد، برای اینکه هیچ مانعی برای عبور آب وجود نداشته باشد. لازم به ذکر است که این منطقه (روددره کن) حوادث مشابه دیگری نیز داشته، برای مثال در تیرماه سال ۹۴، در امتداد این دره در منطقه (سولقان) ۱۲ دقیقه بارندگی شد و به دلیل اینکه یکی از گلوگاه‌ها با تنه درختان و ساخت‌وسازهای غیرمجاز و خاشاک بسته شده بود، آب ذخیره‌شده در نقطه انسداد مانند شکست یک سد عمل کرد و وقتی که آن گلوگاه شکست و آب آزاد شد، با دبی بالا به پایین‌دست حرکت کرد و ۱۷ نفر از هم‌وطنان ما در آن حادثه جان به جان آفرین تسلیم کردند. مجدداً به یکی دیگر از حوادث روددره‌های تهران اشاره می‌کنم که در همین فصل یعنی در تابستان در چهارم مرداد سال ۱۳۶۶ در میدان تجریش و در دربند و گلابدره و دره‌های منتهی به میدان تجریش سیلی اتفاق افتاد. در دره‌های منتهی به میدان تجریش بر اثر ۲۸ میلی‌متر بارندگی در ۱۰۷ دقیقه در ظهر چهارم تیرماه و احتمالاً باز هم گرفتگی سیل‌های رودخانه در بالادست و بازشدن ناگهانی آن که به شکل سیل وحشتناک به سمت میدان تجریش آمد و حدوداً ۳۰۰ نفر از هم‌وطنان جان باختند. همه این حوادث نشان می‌دهد که ما هوشیاری لازم و گرفتن درس از حوادث طبیعی را که معمولاً به صورت دوره‌ای و ناگهانی اتفاق می‌افتد، نداشته‌ایم. باید بر اثر پیش‌آمدن حوادث طبیعی احتمالی مانند بارندگی‌های شدید در فصل تابستان یا حتی در دیگر فصول هوشمندی و آمادگی لازم را حفظ کنیم. به بهار سال ۹۸ بارندگی‌های شدید بهاری در تهران را هم به علت آمادگی و هوشمندی بدون حادثه تجربه کردیم. اگر حریم سیل روددره‌ها حفظ و رعایت شود، این اتفاقات نمی‌افتد، اغلب مردم به دلیل سرسبزی باغ‌ها در دره‌ها و اینکه نسیم خوشی در امتداد این دره‌ها به سمت پایین وجود دارد، خیلی علاقه‌مند هستند که در روددره‌ها ساخت‌وساز کنند و در همین زمینه اصلی‌ترین وظیفه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها براساس مصوبات جامع و طرح تفصیلی و هادی رعایت این حریم‌ها و کنترل ساخت‌وسازهای غیرمجاز در این مناطق است و طبیعی است که در صورت رعایت‌نکردن باید همچنان شاهد تلفات و خسارت‌های جانی و مالی ناشی از این موضوع باشیم (هرکه ناموست در دست روزگار، هیچ ناموزد از هیچ آموزگار). لازم به یادآوری است که در تاریخ‌هایی که اشاره کردم، سیستم‌های هوشناسی به دقت نمی‌توانستند این بارندگی‌ها را پیش‌بینی کنند؛ مثلاً در سیل سال ۱۳۶۶ روزنامه اطلاعات یک روز قبل از سیل تجریش نوشته که بارندگی خفیفی در ارتفاعات خواهد بود و هشدار سیل نداده بود؛ ولی سازمان هوشناسی در هفته گذشته مرتباً این پیام و هشدار را می‌داد که بارندگی شدید خواهد بود و طبیعی بود که باید با آمادگی سریع این بارندگی می‌رفتیم و تجهیزکردن دره‌های تهران و مناطق سیل‌خیز در بقیه نقاط کشور به علانم و سیستم‌های هشداردهنده سیل و ایجاد هوشیاری و آمادگی در مسئولان محلی راه‌حل کاهش صدمات مالی و جانی در این محدوده‌ها است. مجدداً به ابتدای بحث برمی‌گردم: به جویی که یک روز بگذشت آب/ نسازد خردمند از او جای خواب. ما در خیلی از شهرهای‌مان این مسیرها را داریم و این مسیرها و این دره‌ها بی‌دلیل به وجود نیامده‌اند.

ادامه در صفحه ۴

روزنامه

مصطفی فرزانه و چهره هدایت

باید از اصل زیرش بزیم

م. ف. فرزانه، نویسنده و فیلم‌ساز که عمده شهرتش برای ما به خاطر ساخت تصویری روشن‌تر و دقیق‌تر از صادق هدایت بود، به‌تازگی در فرانسه درگذشت. فرزانه به نسلی از روشنفکران ایرانی تعلق داشت که سال‌های نوجوانی و ابتدای جوانی‌اش در دهه بیست گذشته بود. دهه‌ای از چند حیث نقطه عطفی در تاریخ معاصر ایران به‌شمار می‌رود و دستاوردهای مهمی به‌خصوص در عرصه‌های ادبیات و هنر و نیز جریان روشنفکری...

صفحه ۱۱

«شرق» از احیای مذاکرات برجام گزارش می‌دهد

مذاکره در سایه اوج‌گیری تقابل

بازخواست تاج در دادگاه چه کسی باور می‌کند؟

برای درگذشت احمد گلشیری

گفت‌وگو با کاوه مدنی

درباره امروز و فردای دریاچه ارومیه:

امیدوار اما نگران

یادداشت روزنامه‌نگاران

آیا المپیادهای علمی مفیدند؟

محمدکرام‌الدینی

حالا که آب‌ها تقریباً از آسیاب افتاده‌اند، خبر مدال‌آوری دانش‌پژوهان زیست‌شناسی کشور در سی‌وسومین المپیاد جهانی زیست‌شناسی (۱۹ تا ۲۷ تیرماه ۱۴۰۱، ارمنستان) رو به کهنگی و فراموشی می‌رود و آتش بحث داغ المپیاد در جامعه ما به‌طور موقت به سردی می‌گراید، می‌خواهم اندکی دیگر در این آتش بدمم و بار دیگر بحث چالش‌برانگیز رقابت در المپیادهای علمی جهانی را پیش بکشم. می‌دانیم که موضوع المپیادهای علمی بحث‌برانگیز و چالش‌انگیزند. معمولاً اگر کسی در جمعی سخنی در این باره بگوید، در واقع باب بحثی دامنه‌دار را با انواع نظریات تند موافق و مخالف گشوده است. اما نیک می‌دانیم که رقابت موضوعی ریشه‌دار در فرهنگ زندگی اجتماعی انسان است و ریشه‌های آن که در ذهن آدمی جای گرفته و گسترش یافته‌اند، از گذشته‌های نامعلوم آب می‌خورند. کودک آدمی به‌طور طبیعی و غریزی در پی رقابت با همسالان است و میل به مسابقه دارد. مسابقه در واقع تمرین رقابت‌های جدی آینده است و آدمی از زمان‌های باستان از این غریزه طبیعی به‌بازی و رقابت برای تربیت کودکان و نسل‌های بعدی استفاده می‌کرده است. البته، تئوری‌های آموزشی درباره سودمندی مسابقات آموزشی اتفاق نظر ندارند. برخی تئوری‌ها ادعا کرده‌اند که چون مسابقه بخشی از فرهنگ بشری است، پس باید در آموزش هم وارد شود. چون مسابقه برای زندگی آینده دانش‌آموزان لازم است و آنان را برای رقابت‌های عرصه‌های مختلف زندگی اجتماعی آدمی آماده می‌کند. در همین حال، برخی دیگر از تئوری‌ها مسابقه و رقابت را مانع همکاری می‌دانند و بنابراین، معتقدند که هرگونه رقابت و مسابقه باید از جامعه انسانی بیرون شود و همکاری و صلح و دوستی به جای آن بنشیند.

ادامه در صفحه ۴

خانواده محترم گلشیری

در گذشت ادیب و مترجم فرزانه، استاد احمد گلشیری را خدمت شما و خانواده محترمان تسلیت عرض نموده و از خداوند منان برای آن مرحوم غفران الهی و علو درجات و بازماندگان صبر و اجر جزیل تقاضا مندیم.

هاون شیرازی، محمد کیهانی، علی سریری، علی فقیه مهدی روحانی، احسان امینی، همایون شیرازی، امید اولیائی احسان چنگیزی، مسعود سینی، ایمان جنتی، کیوان عسگری‌پور مرتضی رمضانی، نفیسه قانان، مهدی قانونی، مجید فراهانی سید شهاب‌الدین طباطبائی، سعید نورمحمدی، جاوید فخریان نیره و کیلی‌زاده، علی عباسی، میلاد قصری، لیلا بهرامیان حسین جانی‌پور، ماهان منصوریان، آلا فوقی، امیر حسین رستمی فریده محمدی، فرشته محمدی، مریم محمدی، علی ناظم‌زاده شراره ناظم‌زاده، شیدا ناظم‌زاده، سودابه جعفری، مهدی مزروعی ستار میراحمدی، حسین زیدی، محمد خیرالهی، ایمان شیخ‌اف حمیدرضا وفاخواه، سعیده آدینه نیک، علی ادیب

انا لله و انا الیه راجعون

جناب آقای علیرضا علوی تبار

در گذشت مادر گرامیتان را به شما و خانواده محترم تسلیت عرض می‌کنیم. از درگاه الهی صبر و شکیب برای جنابعالی و غفران و آمرزش برای آن مرحوم مسئلت داریم که در جوار رحمت حضرت حق ماوا گرفته است.

محمدعلی اکبری، مهرداد احمدی شیخانی، حسین پایا علی پایا، رضاهراتی، سعیدحجاریان، مهرداد حتی هادی خانیکی، مهدی رحمانیان، عبدالعلی رضایی احمد ستاری، مجید صیادی، عباس عبدی، حسین عمادی محمدجواد غلامرضا کاشی، بهروز گرانپایه محسن گودرزی، حجت‌الله میرزایی، احمد میدری کامبیز نوروزی، حسین واله، عبدالرسول وصال

گزارش عکس را در صفحه ۱۰ بخوانید • عکس: سه‌تاک / شرق

یادداشت

اقتصاد سیاسی جدید و اغتنام فرصت

حمزه‌نورزی

جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

جنگ روسیه و اوکراین پیامدهای زیادی بر جا گذاشته و اساساً اقتصاد سیاسی جدیدی در نظام جهانی ایجاد کرده است. این جنگ در عین حال که جان بسیاری را گرفته، رویکرد جدیدی در حوزه اقتصاد سیاسی به وجود آورده است. فضا و موقعیت جدیدی به وجود آمده که از یک طرف کشورهای پیشرفته اروپا و برخی کشورهای دیگر را در تنگنای انرژی و کمبود مواد غذایی گذاشته و از سوی دیگر، این جنگ امکان جدیدی برای کشور ما ایجاد کرده است؛ امکان جدیدی که می‌تواند موقعیت ایران را از نظر اقتصاد سیاسی بهبود بخشد و مزایای اقتصادی و توسعه‌ای برای ایران ایجاد کند. جنگ روسیه علیه اوکراین موقعیت اقتصادی و سیاسی کشورهایی مانند روسیه و اتحادیه اروپا را تضعیف کرده است و ایران از این فرصت می‌تواند برای تحول اقتصادی و توسعه‌ای استفاده کند. درحالی‌که اروپا از نظر غلات و انرژی به اوکراین و روسیه احتیاج دارد، با این وضعیت جدید، به آمریکا وابسته‌تر می‌شود و روسیه نیز با تحریم‌های اروپا و آمریکا به شرق گرایش بیشتری پیدا کرده است. ایران در مسیر کریدور شمال به جنوب قرار دارد و ارزان‌ترین و سریع‌ترین کریدور اتصال کشورهای روسیه، هندوستان و کشورهای حوزه خلیج فارس است. بحث درخصوص کریدور شمال به جنوب بیش از ۲۰ سال پیش مطرح شده است، اما به جهت تحریم‌های آمریکا، هندوستان تمایل زیادی نداشت و روسیه نیز چندان اعتنايي نکرد و مسیر تجارت روسیه به هندوستان از دریای سیاه و کانال سوئز به سمت دریای سرخ بود. بااین‌حال، با مسدودشدن تجارت از مسیر دریای سیاه، مسیر کم‌هزینه‌تر و سریع‌تر ایران است. کریدور شمال از روسیه و سپس کشور آذربایجان به سوی استرا و بندر انزلی یا اینکه مستقیم از بندر روسیه و از مسیر دریای خزر به بندر انزلی امتداد می‌یابد و بعد از آن از طریق خطوط ریلی ایران به بندر چابهار متصل می‌شود که در ادامه به هندوستان می‌رسد. قرارگرفتن در مسیر ترانزیت کشورهای روسیه، هندوستان، کشورهای خلیج فارس و حتی کشور آذربایجان و سایر کشورهای آسیای میانه، ایران را از نظر سیاسی و اقتصادی متحول خواهد کرد و فرصت توسعه‌ای بزرگی برای کشورمان ایجاد می‌کند. بسیاری از کارشناسان آمریکایی و هندی در این خصوص بحث و گفت‌وگو کرده‌اند، به‌ویژه کارشناسان هندی که معتقدند با تجارت از این مسیر و تبادل کالا به روسیه از مسیر ایران، ۳۰ درصد در هزینه‌ها صرفه‌جویی می‌شود و زمان را از ۴۵ روز به ۱۵ روز کاهش می‌دهد. درحالی‌که در کشور ما این امر کمتر مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. با شکل‌گیری بحران انرژی و مواد غذایی، کشور هندوستان کمتر از تحریم‌های آمریکا فرمانبری می‌کند و تحریم‌های آمریکا کمتر می‌تواند ایران را در محدودیت سیاسی و اقتصادی قرار دهد. طرحی که از ۲۰ سال پیش بر سر آن توافق وجود داشته، با جنگ اخیر به یک